

**- LOGGBOK för
småbarns-
pedagogiken**

25.8 2019

Innehåll

Introduktion till Föra barnen på tal-arbetet

Föra barnen på tal-samtalet

- Föra barnen på tal-arbetet: syfte, process och centrala begrepp
- Samtal om barnets vardag
- Handlingsplan

Föra barnen på tal-rådslaget

Bilaga 1

Att förbereda sig inför Föra barnen på tal-arbetet: beskrivning av metoden

Bilaga 2

Faktorer som bär barnet hemma och i småbarnspedagogiken och som stöder barnets utveckling

Bilaga 3

Metoden Föra barnen på tal i småbarnspedagogiken

Ett stort tack! Tack till alla de föräldrar, småbarnspedagogiken lärare samt samarbetskompaner om gav feedback på loggbokens tidigare versioner och hjälpte till att utveckla och utforma loggboken. Feedback kan fortsättningsvis skicka till Bitta Söderblom och Tytti Solantaus (fornamn.efternamn@mieli.fi), MIELI Psykisk Hälsa Finland r.f.

Föra barnen på tal-samtalet © Tytti Solantaus

Föra barnen på tal-rådslaget © Mika Niemelä och Tytti Solantaus

INTRODUKTION TILL FÖRA BARNET PÅ TAL -ARBETET

Hem, småbarnspedagogik, skola och fritidskretsar utgör utvecklingsmiljöer. De har både en egen, självständig betydelse och en starkt samverkande roll i barnets utveckling. Både det som fungerar och det som är ett problem i en utvecklingsmiljö påverkar hur barnet är och beter sig i en annan. Att se helheten i barnets situation hjälper oss vuxna att fungera på bästa möjliga sätt med barnet. Vi vet också att **en utvecklingsmiljö kan bära barnet när det finns problem i en annan**, om man är medveten om behovet för stöd.

Metoden Föra barnen på tal (FBT) är menad som ett stöd för föräldrar¹ och andra aktörer med ansvar för barnet så att de bättre ska kunna stöda barnet i olika utvecklingsstadier och livssituationer. Den hjälper hem och småbarnspedagogik att bygga upp **en gemensam förståelse för barnet och ett samarbete i denna anda**, med målet att skapa **en vardag som bär barnet på båda håll. Varför denna satsning på barnets vardag?** Därför att den dagliga mänskliga kontakten och de dagliga sysslorna och rutinerna är oerhört viktiga för att barnet ska utvecklas väl. I svåra livssituationer är de särskilt viktiga för att barnet ska klara sig.

FBT-samtalet ger bägge parter med fostringsansvar en möjlighet till och en struktur för en **dialog på jämlika villkor**. Bägge har sitt ansvar för barnet och barnets vardag, och sin egen expertis. **Båda vinner på att dela denna expertis med den andra.** Därför är **metoden Föra barnen på tal ett gemensamt verktyg för barnets fostrare.**

FBT -metoden i småbarnspedagogiken består av ett FBT -samtal (en träff) och vid behov ett FBT -rådslag. För att föräldrarna i lugn och ro skall kunna bekanta sig med temana och metoden och därefter fatta ett beslut om att delta eller ej, beskrivs metoden och dess process i sin helhet i bilaga 1. Bilaga 2 i sin tur sammanfattar faktorer som är viktiga för barns välbefinnande och gynnsamma utveckling. I bilaga 3 beskrivs metodens genomförande inom småbarnspedagogiken.

Det är frivilligt för föräldrarna att delta i ett **Föra barnen på tal**-samtal. Samtalet ersätter inte heller planen för småbarnspedagogiken. Lärarna² är bundna av sekretess kring barnets och familjens privata angelägenheter. Föräldrarna kan sålunda samtala förtroligt om barnets vardag med läraren (eller annan personal) under såväl FBT-samtalet som -rådslaget.

FBT-samtalet ger de två parterna med fostringsansvar en stomme för **dialog på jämlika villkor**. För småbarnspedagogiken är det dessutom en möjlighet till **ett systematiskt, standardiserat sätt att jobba med alla föräldrar**. Bägge fostrande parter har sitt ansvar för barnet och hens³ vardag, sin egen uppgift och expertis. **Båda vinner på att dela denna expertis med den andra.**

Föra barnen på tal-metoden är fostrarnas gemensamma redskap.

Med en önskan om ett gott samtal!

¹ Ordet förälder betyder här barnets vårdnadshavare oberoende släktskap

² Ordet lärare används i loggboken för att beskriva den person som för samtalet med föräldrarna. Det kan vara även annan lämplig personal t ex skötare eller socionom

³ Ordet hen/hens etc. används i här betydelsen hon/han etc. för att underlätta läsbarheten. Det kan initial kännas ovanligt och obekvämt.

FÖRA BARNEN PÅ TAL-SAMTALET

Syfte process och centrala begrepp

Syfte.

Föra barnen på tal-metoden är avsedd som ett stöd för föräldrar och andra vuxna som är viktiga för ett barn, för att dessa bättre ska kunna stöda barnet i dess olika utvecklingsfaser och livssituationer. Samtalet syftar till att **hjälpa hemmet och småbarnspedagogiken att bygga upp en stödjande vardag för barnet både hemma och inom småbarnspedagogiken.**

Olika uppfattningar som en möjlighet och en rikedom

Föräldrar, personal och barn kan ofta ha helt olika uppfattningar och erfarenheter. Det handlar inte om rätt eller fel, utan om att var och en har sin egen synvinkel på saken. Hemmet och småbarnspedagogiken är två olika utvecklingsmiljöer, så det är normalt att barnet kan bete sig olika i vardera. **En god grund för samarbete är att man visar respekt för varandras uppfattningar.**

Samtal om barnets vardag

FBT -arbetet utgör ett samtal om **barnets vardag** hemma, i småbarnspedagogiken och på fritiden. **I samtalet lär man sig förstå barnet i de olika sammanhangen.** Man identifiera styrkor och sårbarheter i barnets livssituation och hos barnet själv i olika sammanhang: hemma, i småbarnspedagogiken och i fritidsmiljöerna.

Styrkor är saker som fungerar som vanligt. Att lägga fokus på styrkor är ett sätt att underbygga barnets gynnsamma vardag såväl hemma som i småbarnspedagogiken. Märk väl att styrkor inte bara avser särskild duktighet eller framgång. (Bilaga 1)

Sårbarheter är både saker som redan är ett problem och saker som kan bli ett problem om inget görs. Då man tar itu med att lösa sårbarheter handlar det om att agera förebyggande. (Bilaga 1)

Styrkor och sårbarheter uppstår genom det samspel som finns mellan barnet och omgivningen. De är kopplade till familjens och andra viktiga personers handlingar. Detta innebär att vi vuxna kan påverka dem.

Styrkor och sårbarheter antecknas i loggboken så att man kan återkomma till dem när det är dags att prata om hur man vill stöda barnet och dess utveckling. Ibland uppstår situationer som det känns viktigt att fundera på och lösa direkt. De antecknas i handlingsplanen genast och får där vänta på sin tur. **I detta skede är syftet att skapa en överblick över barnets situation** innan man bestämmer vad man vill göra.

I samband med de olika temana har man i loggboken skrivit in **exempel** på vad som kan utgöra styrkor och vad som kan utgöra sårbarheter. Styrkornas och sårbarheternas betydelse för barnet beror på **helhetssituationen.**

Handlingsplan

Deltagarna **funderar ut** och bestämmer hur de skall stärka och värna om de styrkor som är viktiga i barnets liv. Därtill går de igenom de främsta sårbarheterna och försöker hitta lösningar på dem. Handlingsplanen grundar sig i förståelsen av barnets situation. Till stöd används sammanställningen över faktorer som stöder barnets utveckling (Bilaga 2)

FBT-rådslag

Ett rådslag sammankallas när det behövs fler aktörer för att genomföra handlingsplanen. Genom rådslaget skapas ett bredare nätverk runt barnet och familjen. (Bilaga 1)

Föräldrarnas anteckningar

SAMTAL OM BARNETS VARDAG

Föräldrarna bestämmer i vilken omfattning de vill diskutera varje tema (inom den givna tidsramen).

1. Samtal om barnet, hemmet och småbarnspedagogiken

- Är det något ni skulle vilja berätta om er familj? Hur skulle ni beskriva ert barn? Vad tycker hen särskilt mycket om? Föräldern
- Är det något ni skulle vilja berätta om småbarnspedagogiken? Hurudan är den som miljö för just detta barn? Hur skulle ni beskriva barnet? Vad tycker hen särskilt mycket om? Läraren⁴
- Hur är det att vara just detta barns förälder och lärare?

2. Hur mår barnet? Barnets känslor och humör hemma och i småbarnspedagogiken

Vad tror ni att inverkar på barnets humör, har ni lagt märke till något?

Styrka: barnet är i regel på gott humör och känslouttrycket är rikt och brett. Barnet klarar av att reglera sina starkare känslor med den vuxnas hjälp.

Sårbarhet: barnet är i regel nedstämt, glädjelöst, lättirriterat och har olika rädslor; känslouttrycket är snävt eller så uttrycker barnet inte sina känslor alls. Starka känslor får ofta överhanden och den vuxnas stöd verkar inte vara till någon hjälp.

Föräldrarna	Styrka	Sårbarhet
Läraren	Styrka	Sårbarhet

3. Barnet: delaktighet, agerande och beteende

Fundera även på följande: Vad kan det vara som spelar in i hur barnet betar sig? Har ni lagt märke till något speciellt?

Styrka: barnet tar kontakt, njuter av samvaro och lek, övergår rätt så flexibelt från en situation till en annan, interaktionen är i regel positiv, barnet kommer över sina besvikelser osv.

Sårbarhet: barnet drar sig undan; är passivt, gråtigt, klängigt; har svårt att koncentrera sig, får ofta utbrott, övergångar från en situation till en annan är svåra, svårt att hantera besvikelse, en tendens att förstöra andras eller egen lek, svårighet att komma över besvikelser eller raseriskov

Föräldrarna	Styrka	Sårbarhet
Läraren	Styrka	Sårbarhet

Föräldrarnas anteckningar

⁴ Ordet lärare används i loggboken för att beskriva den person som för samtalet med föräldrarna. Det kan vara även annan lämplig personal t ex skötare eller socionom

4. Umgänge, lek och tillhörighet

Vad tror ni att inverkar på barnets samspel med andra?

Styrka: barnet vill och kan ta kontakt, finner glädje i lek och tokroligheter, hör hemma i gruppen, har kamrater.

Sårbarhet: barnet är ensamt, blir utanför, inget flyt i leken, konflikter är vanliga, ger sig ofta fysiskt på andra, mobbar och blir mobbad.

Föräldrarna	Styrka	Sårbarhet
Läraren	Styrka	Sårbarhet

5. Nyfikenhet och intresse för det nya, flygande fantasi och lärandets glädje

Styrka: barnet är nyfiket, blir ivrigt, spinner på idéer, historier och lekar, njuter av att lära sig nya saker.

Sårbarhet: barnet är passivt, har inga egna idéer, tar inte tag i aktivitetsmöjligheter, prövar inte nya saker.

Föräldrarna	Styrka	Sårbarhet
Läraren	Styrka	Sårbarhet

6. Att dela känslor och erfarenheter Delar barnet sin belåtenhet och glädje med andra? Söker barnet tröst när det är ledset, eller trygghet när något händer? Blir barnet tröstat? Hur uttrycker barnet sina behov?

Föräldrarna	Styrka	Sårbarhet
Läraren	Styrka	Sårbarhet

7. Vardagsrutinerna och stämningen kring dem

	Hemma		Småbarnspedagogiken	
Att vakna, morgonrutiner	Styr.	Sårb.	Styr.	Sårb.
Måltider, bordsskick och -vanor	Styr.	Sårb.	Styr.	Sårb.
Sömn: tupplur, kvällsrutiner, nattsömn	Styr.	Sårb.	Styr.	Sårb.
På- och avklädning	Styr.	Sårb.	Styr.	Sårb.
Utevistelse och fysisk aktivitet	Styr.	Sårb.	Styr.	Sårb.
Toalettbestyr	Styr.	Sårb.	Styr.	Sårb.
TV, datorspel, mobil osv.	Styr.	Sårb.	Styr.	Sårb.
Hemifrån till småbarnspedagogiken och vice versa	Styr.	Sårb.	Styr.	Sårb.

Föräldrarnas anteckningar

8. **Konflikter med barnet hemma och inom småbarnspedagogiken** I hurdana situationer uppstår det konflikter? Hur agerar barnet i dem, hur agerar de vuxna? Diskutera även huruvida någon av de inblandade har blivit hårdhänt eller sagt något elakt efter att ha tappat tålamodet. Om så är fallet antecknas saken i handlingsplanen så att den kan tas upp senare och lösningar kan diskuteras. Om det finns tecken på psykisk eller fysisk misshandel ska stöd sättas in i enlighet med de direktiv som gäller inom småbarnspedagogiken.

Styrka: konflikter förekommer men vi klarar av dem. Ingen blir kvar och sura.

Sårbarhet: konflikter är vanliga, det är svårt att jämka och kompromissa, kränkande tal, vredesutbrott, hårdhänthet.

Föräldrarna	Styrka	Sårbarhet
Läraren	Styrka	Sårbarhet

9. **Oro över barnet hemma och i småbarnspedagogiken**

Är det något i barnet, i barnets beteende eller i det barnet säger som gör er oroliga? Behövs det hjälp? Har ni sökt hjälp?

Styrka: det finns inget oroväckande, eller det finns men hjälp har fåtts.

Sårbarhet: det finns oroväckande saker och man har inte fått tillräckligt med hjälp.

Föräldrarna	Styrka	Sårbarhet
Läraren	Styrka	Sårbarhet

10. **Har barnet ett för hen betydelsefullt socialt nätverk, dvs. viktiga vuxna och vänner hemma, i småbarnspedagogiken eller i hobbykretsar?**

Föräldrarna	Styrka	Sårbarhet
Läraren	Styrka	Sårbarhet

11. **När det finns problem i en utvecklingsmiljö kan en annan bära och stöda barnet, om man känner till behoven för stöd. Att se helheten i barnets situation** hjälper både föräldrar och personal att fungera på bästa möjliga sätt med barnet. Eventuella stödåtgärder funderar man på i punkten Handlingsplan.

Finns det något sådant som ni vill ta upp; något som kunde hjälpa å ena sidan föräldrarna och å andra sidan personalen att förstå barnet bättre och handla på bästa möjliga sätt med barnet?

Inom småbarnspedagogiken kan det vara fråga om till exempel att barnet blir mobbat, rastlöshet i gruppen, att ett barn eller en vuxen som är viktig har lämnat gruppen, en utmattad och spänd stämning osv.

Styrka Sårbarhet

I hemmet kan det vara fråga om bl.a. nyfödd bebis, flytt, tung stressbelastning, en utmattad och spänd stämning osv. Föräldrarna avgör vad som känns viktigt att berätta med tanke på barnet och hens förståelse av sin situation.

Styrka Sårbarhet

12. Uppfostringsmål och pedagogiska mål Uppfostringsmålen hemma och de pedagogiska målen i småbarns-
pedagogiken kan vara olika; till exempel i småbarnspedagogiken kan det vara viktigt med sociala färdig-
heter, flexibilitet och gruppfärdigheter. Mångfalden av kulturella bakgrunder i hemmen är en ytterligare
dimension i denna viktiga diskussion.

Styrka: målen är samma eller kompletterar varandra.

Sårbarhet: målen står i konflikt med varandra.

13. Att gemensamt göra en handlingsplan till stöd för styrka och för att lösa sårbarheter (se nästa sida)

Välj de viktigaste styrkorna och sårbarheterna. Planera konkreta handlingar utifrån de berörda personernas
möjligheter och resurser, och i lärarens fall utifrån hens jobbeskrivning. Om man märker att de egna kraf-
terna inte räcker till för vissa av åtgärderna bör man fundera på vem eller vilka i familjens nätverk, i barnets
hobbykretsar, i service av olika slag, i frivilligarbete osv. som kunde vara till hjälp.

Föräldrarnas anteckningar

HANDLINGSPLAN

Överenskomna handlingar som gäller barnets styrkor

Hemma

I småbarnspedagogiken

Extra resurser? För vad och av vem?

Överenskomna handlingar som gäller barnets sårbarheter

Hemma

I småbarnspedagogiken

Extra resurser? För vad och av vem?

Om ni bestämmer att ett FBT-rådslag ska hållas för att försäkra stödet kring barnets vardag planerar ni rådslaget i punkt 14, i annat fall gå vidare till punkt 15.

14. Förberedning av Föra barnen på tal-rådslaget

- a. Beskrivning av hur rådslaget går till.
- b. Kom överens om vilka teman som ska behandlas, välj styrkor och sårbarheter. Kom också överens om vad familjen inte vill prata om.
- c. Valda styrkor och sårbarheter, andra teman?

- d. Vem ska bjudas in, vem bjuder

- e. Uppmana föräldrarna att **prata hemma med barnet** om styrkor och sårbarheter utifrån FBT-loggboken och att tillsammans fundera och **bolla idéer för fortsatt handling**. Barnet kan själv föreslå viktiga personer och saker till mötet.

- f. Kom överens om när rådslaget ska hållas.

- g. Delaktighet

De planer som görs upp för livet hemma gäller hela familjen. Därför rekommenderar vi att föräldrarna diskuterar planen med hela familjen, lyssnar på barnens åsikter, uppmuntrar dem att komma med fler idéer och gör dem delaktiga i det som görs.

Beroende på barnets utvecklingsnivå och andra färdigheter kan barnet delta i rådslaget. Om barnet deltar skall hen få möjlighet att bara delaktig i samtalet som förs (inte sitta för sig själv och syssla med något annat). Om barnet blir trött måste hen få spela i ett annat utrymme. Det är viktigt att se till att samtalet är en positiv och konstruktiv erfarenhet för barnet (bilaga 1).

15. Hur kändes samtal? Avslutning.

I ett samarbete finns det alltid **saker som går bra och saker som känns svårare**. Vissa frågor är det till exempel lätt att prata om, andra kan det vara knepigare med. Hur känns det för er att diskutera å ena sidan önskemål och glädjeämnen, och å andra utmaningar och problem, som gäller livet hemma, barnet och småbarnspedagogiken? Har ni några önskemål för framtiden? **Kom ihåg att ett gott samarbete är en stark positiv faktor för barns välbefinnande och utveckling.**

Till sist en påminnelse: det går alltid att ta om FBT-samtalet. Det kan vara en god idé särskilt om det sker förändringar i familjen eller småbarnspedagogiken som på ett eller annat sätt kan komma att påverka barnets välbefinnande. Både personalen och en förälder kan ta initiativet till ett **FBT-samtal**.

Tack!

FÖRA BARNEN PÅ TAL-RÅDSLAGET

1. Föräldrarna och/eller ordföranden hälsar alla **välkomna**. Presentationsrunda.
2. Ordföranden berättar **hur rådslaget kommer att gå till och hur det har förberetts**. Samtidigt kommer man överens om vem som antecknar de handlingar som planeras i memot (se modellen nedan).
3. Familjemedlemmarna och/eller läraren/ i överenskommen ordning, berättar om **orsakerna till rådslaget och vilka saker man vill arbeta med**.
4. **Diskussion mellan föräldrar och inbjudna deltagare**
 - a. Preciserande frågor och synpunkter
 - b. Idéer för hur fortsättningen ska se ut för de olika temana
 - c. Idéerna omsätts i konkreta handlingar för vardagen.
5. Dokumentera det ni gör i ett memo. **Skriv ner** de avtalade handlingarna på whiteboard/blädderblock eller projicera dem på väggen (**se mallen nedan**). **Varje deltagare får memot** i slutet av rådslaget.
 - a. Personalen står i allmänhet högst upp på listan. Efter dem kommer familjens sociala nätverk och familjemedlemmarna. På det här sättet kan familjen passa in de handlingar de väljer att fokusera på i den helhet som de andra har lagt fram. Det går också att göra annorlunda efter behov.
6. Kom överens om en uppföljande träff. I den kollar ni först hur det går för familjen och i vilken mån de planerade handlingarna har förverkligats. Sedan diskuterar ni vilka lärdomar man har fått av genomförandet av planen. Om ytterligare handlingar behövs antecknar ni i ett nytt memo vad ni vill fortsätta med och vad annat ni vill göra. **Vi rekommenderar åtminstone en uppföljande träff** så att ni tillsammans kan slå fast vad som har åstadkommit och huruvida en ny träff behövs. Tiden mellan träffar och hur många nya träffar som behövs beror på barnets och familjens situation.
7. Kom överens om **när** uppföljning sker **och vem** som ska delta.
8. Ordföranden gör en sammanfattning, ger alla en kopia av memot, tackar deltagarna och avslutar träffen.

Memot/Sammanställning

Teman (t.ex. 1–4)	Tema 1: Tema 2: Tema 3: Tema 4:	
Deltagare	Vilken konkret gärning, när (t.ex. datum, klockslag)	Datum för uppföljande träff

METODEN FÖRA BARNEN PÅ TAL OCH FÖRBEREDELSE INFÖR SAMTALET

Föra barnen på tal - metoden (www.mieli.fi) består av ett samtal om barnets vardag hemma, i småbarnspedagogiken och på fritiden. På basen av detta samtal gör man en handlingsplan. Vid behov, dvs. ifall mer stöd för vardagen behövs, bjuder man in till ett FBT-rådslag

FBT-arbetet

1. **FBT-kartläggning.** En genomgång av barnets vardag. Man identifierar styrkor och sårbarheter hemma, i småbarnspedagogiken och i kompiskretsarna. **Varje tema diskuteras ur både hemmets och småbarnspedagogikens synvinkel**, så att en gemensam förståelse av barnet uppnås.
2. **Handlingsplan för hemmet och småbarnspedagogiken.** Deltagarna funderar ut hur de kan stärka och värna om de styrkor som är viktiga för barnet. Deltagarna går även igenom de främsta sårbarheterna och försöker hitta lösningar. Åtgärderna är konkreta insatser till stöd för barnets vardag. De motsvarar deltagarnas möjligheter och resurser och i lärarens fall på hens jobbeskrivning.
3. **FBT-rådslag.** Om det behövs fler aktörer för att genomföra handlingarna sammankallas ett rådslag. Till rådslaget kan man bjuda in personer i familjens eget nätverk, professionella aktörer och frivilligarbetare. Rådslaget skapar ett bredare nätverk runt barnet och familjen.

Begrepp

Styrka

I **Föra barnen på tal**-sammanhang avser styrka något som till vardags fungerar som vanligt. När man samtalar om vardagen är svar som **”helt okej, inget särskilt”** tecken på styrkor. Situationer som ger njutning och glädje är också styrkor. Varje litet tillfälle då barnet känner glädje, hemma och i småbarnspedagogiken, betyder mycket. Sådana tillfällen, stora och små, är värda att odlas. Detta är kärnidén i identifieringen av styrkor. **Att satsa på vardagens styrkor är bra för alla**, men det är särskilt betydelsefullt när man har utmaningar att hantera.

Sårbarhet

I **Föra barnen på tal**-sammanhang avser sårbarhet något som **är eller kan bli ett problem** om inget görs. Sårbarheter uppkommer ofta i situationer där någon förändring eller något annat i omgivningen träffar barnet på ett känsligt område. Hos ett mycket temperamentsfullt barn kan till exempel en orolig grupp leda till konflikter och större rastlöshet, vilket även syns hemma. Hos ett blygt barn kan en situation av isolering på grund av en deprimerad förälder göra att barnet blir ännu mer tillbakadraget i småbarnspedagogiken. Situationer som dessa utgör **sårbarheter**. Målet är att identifiera och beakta sårbarheter i barnets vardag innan det uppstår problem för barnet.

Styrkor och sårbarheter handlar inte om egenskaper eller problem hos barnet. **De bottnar i hur barnets omgivning och barnets personliga egenskaper samverkar med varandra, något vi vuxna har inflytande över.**

Deltagarna.

Båda föräldrarna inbjuds till att delta i samtalet, föräldrar som ensam ansvarar för vardagen kan komma tillsammans med en stödperson. Då samtalet förs med föräldrar till yngre barn genomförs det ofta som ett samtal mellan vuxna. Syftet är att ge **fostrarna möjlighet att i lugn och ro samtala om barnet och dess vardag samt det ömsesidiga samarbetet.**

Barnets delaktighet i FBT -arbetet sker ofta genom att man före FBT -träffen samtalar med barnet om de mest relevanta temana i loggboken med barnet - både hemma och i småbarnspedagogiken. Genom detta kan de vuxna ha hälsningar från barnet att ta med sig samtalet. De vuxna ska också prata med barnet om de planerade handlingarna och hur de ska genomföras, både hemma och i småbarnspedagogiken.

Om ett barn har färdigheter att delta i samtalet och de vuxna tycker att hen kan involveras bjuds hen in.

Då skall man värna om vissa centrala aspekter: det viktigaste är att **försäkra sig om att samtalet är uppbyggande och stödjande för barnet.** Vidare skall man se till att **barnet beskrivs på ett positivt sätt** och att samtalet **utmynnar i positiv handlingskraft.** Barnets deltagande bygger på viljan att sitta med.

Då barnet deltar skall hen involveras i samtalet som en **likvärdig samtalspart**, ej en åhörare eller iakttagare. Barnet skall få berätta vad hen tänker och tycker vid varje tema. Barnet ges även möjlighet att säga vad hen anser då man går genom styrkor och sårbarheter. Om barnet blir trött på samtalet kan hen få gå till ett annat rum för att ta itu med något mer intressant t ex rita eller spela. Det är inte ändamålsenligt att lyssna till samtal vid sidan om – risken för missförstånd är stor.

Föra barnen på tal-loggboken och hur den används

Föra barnen på tal-loggboken utgör **stommen för samtalet.** Det underlättar om man går igenom loggboken hemma och i småbarnspedagogiken före **FBT-samtalet**, både på egen hand och tillsammans med barnet. Föräldrarna ska ta **loggboken med till samtalet.**

LOGGBOK för småbarnspedagogiken

FAKTORER SOM STÖDER BARNETS UTVECKLING – HEMMA OCH I SMÅBARNSPEDAGOGIKEN

1. En så **varm och fungerande relation** som möjligt med föräldrar och syskon och med den större familje- och kompiskretsen samt med de vuxna och barnen i småbarnspedagogiken.
2. **Känsla av att höra hemma i småbarnspedagogiken och av att höra till sin grupp.** Barnet känner att hen är uppskattad och väntad, att det är roligt att vara med hen, barnet har sina egna uppgifter som hen klarar av att utföra, barnet upplever sig vara viktigt för andra människor.
3. **Barnet får hjälp med att förstå** sådant som händer hemma och i småbarnspedagogiken, saker som kan leda till missförstånd utan en vuxens hjälp. Om en lärare som är viktig för barnet plötsligt slutar och de andra vuxna diskuterar lågmält och sorgset kan barnet tro att hen genom att gnälla och vara sur dagen före är orsaken till det onda. Om föräldrarna är stressade på grund av ekonomiska strul så att de är tvära och grälar kan barnen bli rädda för att familjen ska splittras, även om föräldrarna aldrig ens har tänkt denna tanke. **En gemensam förståelse om vad som händer gör det lättare för barnen att hantera situationen och gör dem mindre benägna att beskylla sig själva.**
4. En **vardag som fungerar** så bra som möjligt. I detta ingår lek, dagliga aktiviteter och det dagliga umgänget samt rutiner såsom att klä på sig, sömn och måltider hemma och i småbarnspedagogiken.
5. Vardagen innehåller **saker som ger glädje**. Det kan handla om helt små men trevliga situationer. Om tillvaron i hemmet är tung är småbarnspedagogiken och fritidsaktiviteterna extra viktiga som källor till glädje och till en känsla av att lyckas. Det samma gäller även omvänt.
6. Under svåra dagar får barnet **stöd och förståelse för sina känslor- och humörsvägningar och sitt ojämna beteende**. Man ignorerar inte och förbjuder inte barnets känslor och känslouttryck. Barnet får hjälp med att hantera sina starka känslor.
7. **I barnets vardag ingår en känsla** av att vara omtyckt, värdefull och unik. Denna känsla kommer från de vuxnas blick, ansiktsuttryck, gester och tonläge i kontakten med barnet, och från hur de vuxna stannar upp och lyssnar och pratar med barnet när hen har något ärende. Det syns även i sättet på vilket de vuxna pratar om barnet när barnet inte är närvarande.
8. **Barnet stämplas inte som ett problembarn, även om det har problem.** Man förstår
 - a. att ifall barnet har problem så definierar problemen varken barnet eller barnets framtid,
 - b. att negativa stämplat påverkar hur barnet bemöts och i vilken riktning barnets utveckling går, och
 - c. att de problem som barn har härrör från samspel, något som vi vuxna kan påverka.
9. I småbarnspedagogiken talar man om barnets föräldrar och familjebakgrund **med värme och respekt**, liksom man gör hemma om personalen inom småbarnspedagogiken. Barnet får känna att man i småbarnspedagogiken **förstår och respekterar** eventuella olikheter hos hen själv och hens familj. Barnet känner sig tryggt hemma och i småbarnspedagogiken.
10. **Ett gott samarbete** mellan hem och småbarnspedagogik. **Det är viktigt för varje barn** att de vuxna i barnets liv samarbetar. Särskilt viktigt är det för barn som genomlever svårigheter.

TILL ENHETEN SOM ERBJUDER FBT-METODEN INOM SMÅBARNSFOSTRAN

Föra barnen på tal - metoden (www.mieli.fi) består av ett samtal om barnets vardag hemma, i småbarnspedagogiken och på fritiden. På basen av detta samtal gör man en handlingsplan. Vid behov, dvs. ifall mer stöd för vardagen behövs bjuder man in till ett FBT-rådslag

Tre alternativa sätt att genomföra FBT

Föra barnen på tal-samtalet kan genomföras på olika sätt. Arbetet kan skräddarsys enligt vad som passar den egna verksamheten bäst. Gemensamt för alla alternativ är att föräldrarna får webbadressen (www.mieli.fi) eller loggboken så att de kan bekanta sig med metoden.

1. **I det första alternativet** förs FBT-samtalet med **alla barns föräldrar**. Syftet är att stödja barnets välbefinnande och gynnsamma utveckling utan att kategorisera dem: **varje barn är värd ett samtal**. Genom samtalet uppstår ett naturligt samarbete mellan hemmet och småbarnspedagogiken. I många kommuner genomförs FBT med alla barn i en viss ålder, med nya barn och i situationer då barnets vardag förändras på ett sätt som kan hota hans välbefinnande.
2. **I det andra alternativet** sätts FBT in när en viss **situation hemma eller i småbarnspedagogiken medför större stress för föräldrarna, personalen och för barnets vardag**. Man informerar alla föräldrar om FBT och möjligheten att be om ett sådant samtal. I detta alternativ är det fråga om prevention.
3. **I det tredje alternativet** används FBT-samtalet när det redan **finns problem**. Syftet är då att ge stöd till vård och rehabilitering och att hjälpa barnet tillbaka till sin ordinära utvecklingsgång.

Dokumentering

Föra barnen på tal-loggboken utgör stommen för samtalet och ska användas som stöd under samtalets gång för att säkra att de väsentliga punkterna behandlas, oberoende av vem som ansvarar för samtalet. Observera att **loggboken inte är en utvärderingsblankett** som ska fyllas i på förhand och **inte heller ett redskap för att samla in information**. Till sin natur utgör FBT ett redskap för samarbete. Meningen är att varje tema ska diskuteras ur både hemmets och småbarnspedagogikens synvinkel. **Endast genom detta uppstår en gemensam förståelse om barnet.**

På basen av FBT-samtalet skall man enligt rådande föreskrifter anteckna de saker som skall ingå **planen för småbarnspedagogik**. Detta görs enligt överenskommelse med föräldrarna. Genomförda samtal kan antecknas (utan identifierande uppgifter) i Effica eller motsvarande system för statistikföring och uppföljning av metoden. **Endast uppgifter som gäller småbarnspedagogiken antecknas.**

I den handlingsplan som tas fram i **FBT-rådslaget** antecknas de åtgärder med vilka arbetet ska gå vidare, i samråd med föräldrar och andra aktörer. Åtgärder som gäller småbarnspedagogiken ska alltid antecknas i **barnets plan för småbarnspedagogik**. Om barnet går i förskola antecknas de saker som gäller barnets elevvård i **elevvårdsjournalen**. Elevvårdsjournalen ska upprättas i enlighet med vad som föreskrivs i lagen om elev- och studerandevård.

Metoden **Föra barnen på tal** innebär inte att någon särskild information samlas in för registreringsändamål. Loggböckerna förvaras och arkiveras inte inom småbarnspedagogiken. Föräldrarna tar sina egna loggböcker jämte anteckningar hem så att de kan återkomma till dem senare, på egen hand eller tillsammans med barnet